

Milloin kehittävä arviointi on kehittävää?

KOMMENTTIPUHEENVUORO

Arviointiyhdistys 24.4.2019

Mari Rökköläinen

Erityisasiantuntija, FT, VTM

Ulkoministeriö / Kehitysevaluointi

ARVIOINTINÄKEMYS

Miten tietoa saadaan, mitä on mahdollista tietää ja miten arviointitietoa voidaan käyttää

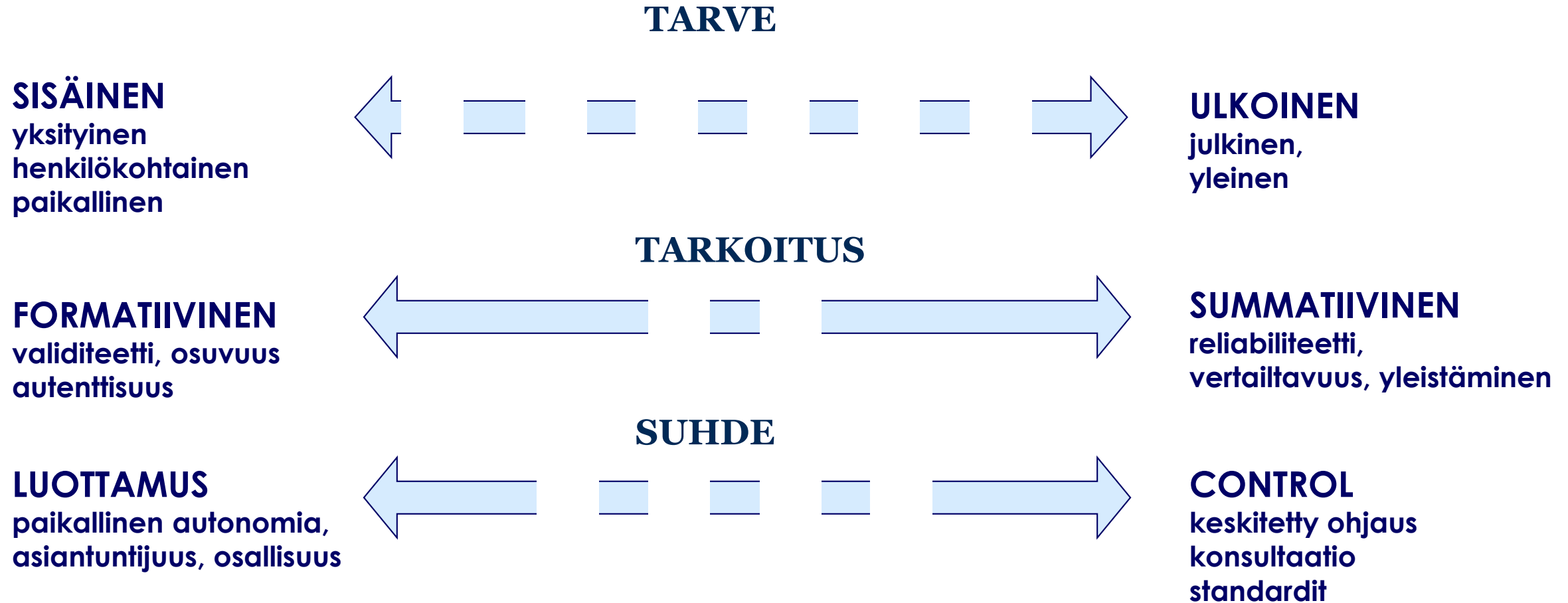
- arviointitiedon luonne
  - arvioinnin tarkoitus ja tavoite
  - arvioijan – arvioinnin kohteen välinen suhde
  - tiedon tuottamisen tapa (arviointiasetelmat ja arviointimenetelmä)
  - arvioinnin luotettavuuskriteeristö ja luotettavuuden varmistaminen
  - arviointitiedon käyttö ja arvioinnin seuraamukset
-
- **Evaluointiprosessi jo itsessään kehittää toimintaa ja edistää oppimista ja johtaa MUUTOKSEEN**
  - **Kehittävä arviointi on LÄHESTYMISTAPA (ei arviointimenetelmä)**
  - **Myös arvioinnin luotettavuuden kriteerit ja laatuvaatimukset muuttuvat**

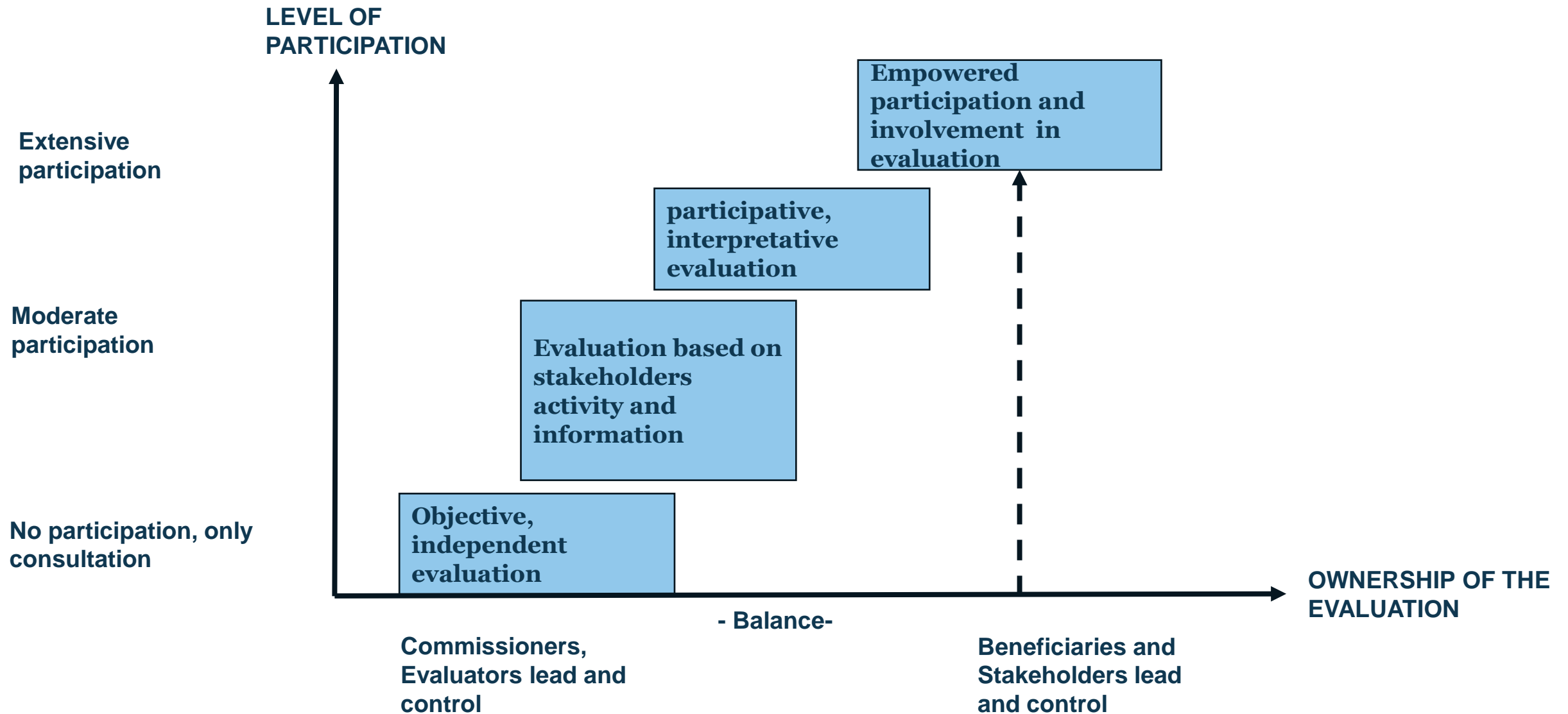
(Räkköläinen 2011; 2018)

ARVIOINNIN LÄHTÖKOHDAT: tarve, tarkoitus ja suhde

(Räkköläinen 2011)

Kuvio 2. Yhteistoimintaan perustuvan arvioinnin osallistumisen syvyys ja arviointia ohjaavat/kontrolloivat tahot (mukaellen Cousins, Donohue ja Bloom (1996); Fetterman 2001, Räcköläinen 2011).

KEHITTÄVÄ ARVIOINTI MUUTOSVOIMA

Olennaiset elementit

- Kehittävä tarkoitus
- Uuden luominen
- Kompleksisuus, monitahoisuus

- Hyödyllisyys
- Osallisuus
- Arvioija kanssakulkija muutoksessa

Sources: Chelimsky 1997, Fetterman 2001, Patton 1994, 2002, 2008, 2016; Rökköläinen 2011; Räisänen & Rökköläinen 2013, 2014

Design

- Ei riitä vain parantaminen eikä hyvien käytäntöjen levittäminen,
- Innovaatiot, systeeminen muutos
- Systeeminen ajattelu, kontekstuaalisuus ja kulttuurinen sensitiivisyys, autenttisuus
- Käyttäjien tarpeiden tunnistaminen
- Arviointivastuun jakaminen, arvioitavuus ja arviointikapasiteetin vahvistaminen
- Arviointiajattelu ja –interventiot, jatkuva tilanneanalyysi, joustavuus, nopea palaute

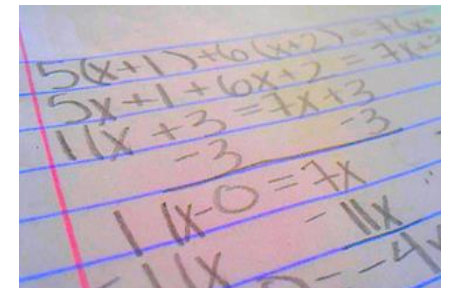
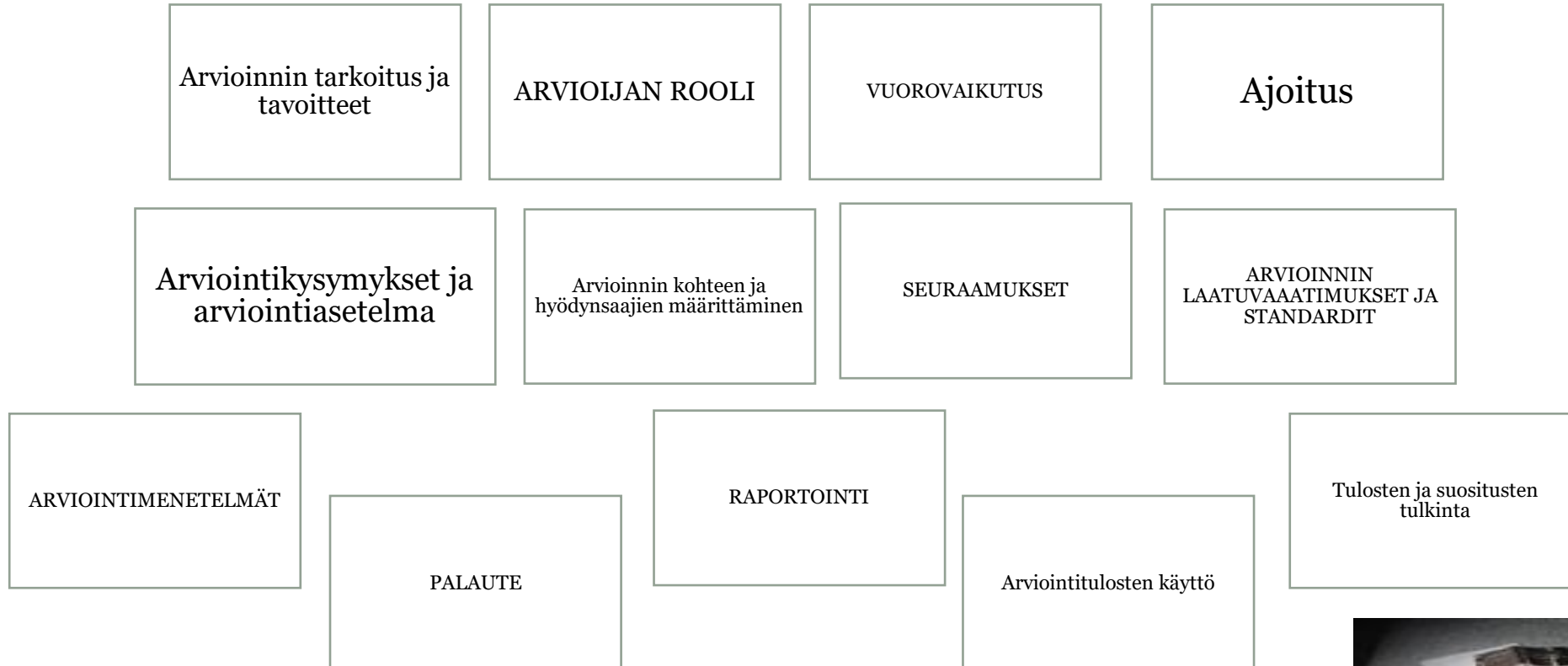
KEHITTÄVÄN ARVIOINNIN (VÄLTTÄMÄTTÖMÄT) TUNNUSPIIRTEET

- OSALLISUUS osallisuuden aste – luottamus ja arviointivastuu
- KONTEKSTUAALISUUS ja AUTENTTISUUS
- Tulkinnalliset analyysit PROSESSISSA
- REFLEKTIO - välitön PALAUTE ja reaaliaikaiset RATKAISUT
- OPPIMINEN -> VAIKUTTAMINEN -> MUUTOS

”osallisuus evaluoinnissa” vaikuttaa

(Räkköläinen 2011)

Kehitysevaluointi

- Generinen termi arvioinnille, joka kohdistuu kehityspolitiikkaan ja kehitysyhteistyöhön, jaetaan usein keskitettyihin ja hajautettuihin evaluaatioihin
  - Kohdistuu usein avun, rahoituskanavien, hankkeiden, ohjelmien ja aloitteiden **tehokkuuteen** ja **vaikuttavuuteen**
  - Pidetään erityisesti tarpeellisena **läpinäkyvyyden** ja hyvän hallinnoinnin varmistamiseksi
  - Arvioinnilla nähdään olevan tärkeä merkitys **demokraattisten** prosessien edistämisessä
  - Usein tarkoituksena **tilivelvollisuus** sekä politiikkatavoitteiden, strategisen suunnittelun ja päätöksenteon varmistaminen
  - Nykyään yhä useammin painotetaan arvioinnin **hyödyllisyyttä**, **kehittävyttä** ja **oppimisen** mahdollistamista
  - Kehittävät kehitysevaluoinnit toteutetaan usein kompleksisissä tilanteissa, läpileikkaavien teemojen ja vaatimusten ristipaineessa, keskeistä **kontekstuaalisuus** ja pyrkimyksenä paikallisiin olosuhteisiin soveltaminen ja **tarvelähtöisyys**
- Kinkkiset kysymykset/ “wicked problems”

Kehittäviä kehitysevaluointeja (ESIMERKKEJÄ)

- **BEAM** (business with impact) –ohjelman kehittävä evaluointi 2015 – 2019. Yhteishanke UM ja Business Finland. Arvioinnin toteuttaa 4Front.
- Kansallisen kestävä kehityksen politiikan (Agenda 2030) kokonaisarviointi (VNK/ VnTeas): **POLKU2030** – Kehittävä arviointi Suomen kestävä kehityksen politiikasta ja muutospoluista 7/2018 – 2/2019. Arvioinnin on toteuttanut Demos Helsinki, Helsus ja Syke + KV-kumppaneita
- Osallistava evaluaatio kehityspolitiikan ja yhteistyön tietoperustaisesta johtamisesta, päätöksenteosta ja oppimisesta: ***How do we learn, manage and make decision in Finland's development policy and cooperation? 2018 – 2019.*** UM/Eva-11, toteuttaa kv-evaluointitiimi
- **Ulkoministeriön kehitysyhteistyön maastrategioiden väliarviointi:** kriteeriperusteinen ITSEARVIOINTI syksy 2018 – kevät 2019. Toteuttajina alueosastot ALI ja ASA ja maatiimit kriteeriperusteisena ja fasilitoituna itsearviointiprosessina (+ Eva-11)

Kohti kehittäväää evaluointia

Oppimista ja kehittämistä pitää tarkastella kontekstissa -> evaluointi todellisessa toimintaympäristössä

Tietoisuuden lisääminen siitä, miten valinnat evaluointiprosessissa ovat yhteydessä oppimiseen ja edistävät kokemuksista oppimista -> evaluointimenetelmien kehittäminen

Evaluointi on linkitetty muutostyöhön alusta lähtien -> kokeilut ja niiden arviointi edellyttää menetelmällistä kehittämistä

Soveltaminen paikallisiin olosuhteisiin voi olla hyödyllisempää kuin mitattavuus ja laaja yleistäminen

Paikalliseen toimintaympäristöön suunnitellut evaluoinnit kohtaavat paikalliset olosuhteet (ja mahdollistavat omistajuuden), jolloin evaluoinnilla on myönteistä vaikutusta oppimiseen ja kehittymiseen. Mutta tämä edellyttää (useimmiten) laadunvarmennusta luotettavuuden ja luottamuksen varmistamiseksi evaluointiprosessissa.

➤ Keskitetyt ja hajautetut evaluoinnit muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden

Evaluation is about **developing the future**,
not only judging the past

Thank you!

Development Evaluation Unit
Ministry for Foreign Affairs of
Finland

Sources

- Chelimsky, E. & Shadish, W.R. 1997. Evaluation for the 21st century: A handbook. Thousand Oaks, Ca:
- Fetterman, D. 2001. Foundations of empowerment evaluation. London: Sage
- Mayne, J. 2008 Results management: Can results evidence gain a foothold in the public sector? In Reiper, O., Leeuw, F. and Ling, T. (eds) (2009) The Evidence Book. New York: Transaction Publishers
- Mayne, J. (2011) Addressing cause and effect in simple and complex settings through contribution analysis. In Schwartz, R., Forss, K. and Marra, M. (eds) *Evaluating the Complex*. New York: Transaction Publishers
- Norad (2018). Evaluation of the Norwegian Development Aid. Evaluation Department, Report No. 1/2017
- Patton, M.Q. 1997. Utilization Focused Evaluation. The New Century Text. London: Sage Publications.
- Patton, M.Q., McKegg, K., Wehipeihanan, N. (ed.) 2016. Developmental Evaluation Exemplars. Principles in practice. London: The Guilford Press
- OECD 2016. Providers' use of results information for accountability, communication, direction and learning. Survey results, OECD publishing Paris
- OECD 2019. Learning from Results-based Management evaluations and reviews (not yet published)
- Rökköläinen, M. 2011. What do skills demonstrations reveal? The trust and confidence in the assessment process of skills demonstrations in VET]. Acta Universitatis Tamperensis 1636. Tampere University Press: Tampere. (doctoral dissertation)
- Rökköläinen, M & Räisänen, A. 2013. Assessment of Learning Outcomes in Finnish vocational education and training. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice (2013)*. Assessment of learning outcomes in Finnish vocational education and training, Assessment in Education: Principles, Policy & Practice, DOI: 10.1080/0969594X.2013.838938. To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/0969594X.2013.838938>
- Räisänen, A. & Rökköläinen, M. 2014. Developmental Assessment of Learning Outcomes. In S. Kalliola (ed.) Evaluation as a Tool for Research, Learning and Making Things Better. Cambridge Scholars Publishing.
- USAID. 2017. Evidence base for collaboration, learning and adapting – Summary of literature review
- OECD/ DAC Results community 2019. Learning from from Results-Based Management Evaluations and Reviews

KRIITTISIÄ KYSYMYKSIÄ

- **VOIDAANKO MÄÄRITELLÄ KEHITTÄVÄN ARVIOINNIN (VÄLTTÄMÄTTÖMÄT) TUNNUSPIIRTEET?**

- Miten oppiminen/ muutos syntyy? Kenen oppimisesta puhutaan?
- Onko osallisuus menetelmä, lopputulos vai (ja) päämäärä?

- **MISSÄ SYNTYY KEHITTÄVÄN (osallistavan) ARVIOINNIN TULOS? (miten se todennetaan?)**

- Tehdäänkö johtopäätöksiä, annetaanko suosituksia, raportoidaanko?
- Kuka on hyödynsaaja? (tulosten loppukäyttäjä)
- Ovatko tulokset siirrettäviä, yleistettävissä?

- **MISSÄ MÄÄRIN METODOLOGINEN KEHIKKO JOUSTAA KEHITTÄVÄN ARVIOINNIN ORIENTAATIOSSA?**

- Ovatko kaikki menetelmät sopivia?
- Miten pääkysymykset muotoutuvat?
- Mikä on tulkinnallinen kehys? Voiko olla kriteerietä (ennalta)?
- Miten arvioinnin laatu varmistetaan (varmistetaanko)?
- *Voiko kehittävä evaluointi vastata sekä tilivelvollisuusvaateisiin että muutostavoitteisiin?*

- **MIKÄ ON KEHITTÄVÄN ARVIOINNIN / KEHITTÄMISEN (KONSULTAATION) SUHDE?**

- Millaista osaamista kehittävässä arvioinnissa tarvitaan? Muuttuvatko arvioijan osaamisvaatimukset?
- Millaisia haasteita ja ”vaaroja” kehittävä arvioinnin lähestymistapaan voi liittyä?

